

Kulturdepartementet
ku.remissrav@regeringskansliet
Kopia: ku.md@regeringskansliet.se

Remissvar: Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, lämnar härmed sitt yttrande över betänkande av 2023 års parlamentariska public service-kommitté, *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider*, SOU 2024:34. MTM yttrar sig över de delar som rör myndighetens verksamhetsområde.

Om Myndigheten för tillgängliga medier (MTM)

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, tillhör Kulturdepartementet. Myndighetens uppdrag är att vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier och arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar, oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

MTM ansvarar för utgivning och distribution av den oberoende lättlästa nyhetstidningen 8 sidor och webbplatsen "Alla väljare" med lättläst information om politik. I myndighetens regleringsbrev är insatser kopplade till demokrati och val återkommande. Myndigheten har även ett särskilt ansvar för uppföljningen av Sveriges funktionshinderpolitik inom området demokratisk delaktighet.

MTM ska främja tillgängligheten till och universell utformning av litteratur, nyheter och samhällsinformation och ge personer som har en funktionsnedsättning förutsättningar att följa utvecklingen i samhället genom kompletterande samhällsinformation.

Sammanfattning

MTM välkomnar förslaget om ett teknikneutralt uppdrag. Det är viktigt att tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning inte begränsas till en specifik distributionsform utan omfattar både marknätet och internetbaserade tjänster.

Det är positivt att utredningen understryker att ambitionsnivån för tillgänglighet ska höjas oavsett distributionsplattform. Målet bör vara att hela public service-utbudet ska göras tillgängligt för alla medborgare.

MTM konstaterar att tillgänglighetsanpassningar kan vara kostnadsdrivande. På längre sikt kan dock teknikutvecklingen minska kostnaderna och effektivisera arbetet med tillgänglighet.

MTM stödjer förslaget och understryker vikten av att Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) ska vara tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Det är nödvändigt för att säkerställa att alla har tillgång till kritisk information vid kris och nödsituationer.

Det är positivt att utredningen framhåller vikten av att public service-företagen ska utnyttja ny teknik för att förbättra tillgängligheten. MTM vill här särskilt betona text som tillgänglighetsfunktion.

Myndighetens synpunkter

MTM:s allmänna synpunkter

MTM vill betona betydelsen av public service för personer med funktionsnedsättningar. Myndigheten vill särskilt lyfta det som flera funktionsrättsorganisationer har fört fram till utredningen, att public service för många med funktionsnedsättning är det enda tillgängliga och användbara alternativet på mediemarknaden.

När nu en teknikneutral reglering föreslås är det viktigt att det fortsatt ställs krav på företagen så att de anammar den nya teknikens möjligheter att tillgängliggöra sitt innehåll. På sina digitala plattformar har public service-företagen idag en större möjlighet än tidigare att tillgängliggöra sitt innehåll för fler genom att använda fler kommunikationssätt än vad marknätet möjliggör.

MTM ser därför positivt på de framsteg som beskrivs av företagen gällande att ta vara på teknikens möjligheter för tillgänglighet. Utifrån public service betydelse, ställning i medielandskapet, unika roll vid kris och företagens finansiering anser MTM att allt innehåll borde tillgängliggöras. I väntan på det vill myndigheten framhålla att ett teknikneutralt uppdrag borde öka andelen tillgängligt innehåll hos alla företagen. Det är därför positivt att utredningen understryker att ambitionsnivån för tillgänglighet ska höjas oavsett distributionsplattform och att hela utbudet ska göras tillgängligt för alla medborgare.

Kap 5 En lag om public service och teknikneutrala villkor för innehållet

5.3.8 Villkor om VMA och andra meddelanden av vikt för allmänheten

MTM har inget att invända mot förslaget men vill understryka det som utredningen för fram i kapitel 18, att VMA och andra meddelanden av vikt för allmänheten också måste vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

5.3.9 Villkor om krav på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

MTM välkomnar förslaget. MTM har tidigare framfört att det borde uppställas tillgänglighetskrav på public service även vad gäller digitala plattformar, se remissvar *Innehållsvillkor för public service på internet – och ordningen för beslut vid förhandsprövning*, SOU 2022:5, MTM 2022:216, remissvar *Föreskrifter om tillgänglighet till digital offentlig service*, MTM 2019:115 och remissvar *Genomförande av webbtillgänglighetsdirektivet*, MTM 2017:623. Det är glädjande att public service nu får villkor som möjliggör krav om tillgänglighet även på digitala plattformar. MTM skulle gärna också se en uppföljning utifrån de krav som finns på digital offentlig service genom lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.

5.3.14 Finansieringen av public service-uppdraget

MTM har inga synpunkter på hur public service ska finansieras. Däremot kan MTM konstatera att tillgänglighetsanpassningar kan vara kostnadsdrivande. Som utredningen beskriver i kapitel 19 förväntas teknikneutrala krav och nya teknologier som AI påverka kostnaderna både på kort och lång sikt. Att säkerställa tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan innebära initiala kostnadsökningar som är nödvändiga om bolagen ska kunna leva upp till kraven på ökad tillgänglighet. Detta även om teknikutvecklingen på lång sikt både kan minska kostnader och effektivisera arbetet med tillgänglighet.

5.4.2 Teknikneutrala villkor för innehållet

Som tidigare nämnts välkomnar MTM förslaget om ett teknik neutralt uppdrag. Det är däremot viktigt att tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning inte begränsas till en specifik distributionsform utan att arbetet med tillgänglighet omfattar både marknätet och företagens digitala tjänster. Även om möjligheterna för tillgänglighet kan vara större i de digitala tjänsterna får inte tillgängligheten i marknätets utbud prioriteras ner. Se även svar under kapitel 11.

Kap 8 Hur public service innehållsuppdrag ska utformas

8.4.8 Stärkt kvalitet i utbudet på de nationella minoritetsspråken och teckenspråk

Myndigheten anser att det borde ställas krav på att stora produktioner, så som Melodifestivalen, större sportevenemang och stora nyhetshändelser, så som val, alltid teckentolkas.

Kap 9 Samverkan med och hänsyn till kvalitativa nyhetsmedier

9.3 Tillhandahållande av text vid sidan av ljud och rörlig bild i nyhetsverksamheten

MTM har inga synpunkter på det förslag som utredningen presenterar i avsnitt 9.3.7, att det ska ställas krav på SR och SVT att årligen redovisa hur de använder text i sin nyhetsverksamhet. MTM vill dock särskilt lyfta att text också är en tillgänglighetsfråga, och understryka det som funktionsrättsorganisationerna har lyft fram, att public service för många med funktionsnedsättning är det enda tillgängliga och användbara alternativet på mediemarknaden. Text är en tillgänglighetsfunktion och fungerar som ett viktigt komplement till ljud och rörlig bild. Det hjälper till att säkerställa att informationen blir mer tillgänglig och lättillgänglig för alla tittare och lyssnare.

Tillhandahållande av text kan vara helt avgörande för att personer med hörselnedsättningar ska kunna ta del av innehåll som presenteras i ljud och bild. Textning, undertexter, sammanfattningar och transkriptioner gör det möjligt för många grupper att följa med i nyheter och annat utbud.

Utredningen föreslår att tillgänglighetskraven ska vara teknikneutrala. Det kräver att text kan publiceras och att särskild hänsyn tas till tillgänglighet, oavsett vilken plattform eller teknik som används. MTM skulle därför gärna se att förslaget i avsnitt 9.3.7, d.v.s. att det ska ställas krav på SR och SVT att årligen redovisa hur de använder text i sin nyhetsverksamhet, också tydliggör att företagen även ska redovisa hur de använder text för att tillgängliggöra innehåll.

Kap 11 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

11.4.3 Överväganden och förslag

MTM ser positivt på förslaget att de villkor om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning som finns i sändningstillstånden ska göras teknikneutrala och gälla oavsett om utbudet tillhandahålls i marknätet eller på internet. MTM bedömer det särskilt viktigt att teknikneutrala villkor inte ska innebära att nuvarande krav på tillgänglighet i marknätet blir lägre än i dag. MTM delar utredningens bedömning att ambitionsnivån således ska höjas och tillgängligheten förbättras såväl i marknätet som på internet.

MTM delar också utredningens resonemang om att ny teknik, så som AI, kommer att innebära fler möjligheter för företagen att tillgängliggöra innehåll. I tillägg till utredningens resonemang föreslår MTM att det ställs krav på att upprätta en plan för hur ny teknik kommer att användas för tillgänglighet. Detta för att möjliggöra en uppföljning i syfte att utvärdera framstegen och säkerställa att ambitionen om en ökad tillgänglighet efterföljs.

Kap 17 Ökat samarbete mellan public service-företagen

MTM har inga synpunkter i sak, men ser gärna en ökad samverkan mellan företagen i frågan om tillgänglighet. Den teknik som utvecklas av SVT och SR behöver komma även UR tillgodo. Den kunskap som UR har om målgruppen personer med funktionsnedsättningar, utifrån att UR skapar mycket innehåll riktat till gruppen och tillsammans med gruppen, borde vara nyttig även för SVT och SR. Utifrån att ny teknik ofta är kostsam, i alla fall i ett utvecklingskede,

borde det vara gynnsamt för företagen att samverka kring tillgänglighetstekniker. Här ser MTM gärna att särskilt tillgänglighetsfrågor ingår i ett ökat samarbete.

MTM har vid ett par tillfällen deltagit vid PS-Funk, den dialog som public service-företagen har med funktionsrättsrörelsen som berör public service och funktionshinderfrågor. MTM ser flera synergier i de frågor och den utveckling som public service-företagen tagit upp, inte minst gällande AI. Som kunskapscentrum för tillgängliga medier medverkar MTM gärna i dialog även framöver.

Kap 18 VMA och andra meddelanden av vikt för allmänheten

MTM ser mycket positivt på förslaget att Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA) och andra meddelanden av vikt för allmänheten ska vara tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Myndigheten menar att ett teknikneutralt uppdrag också innebär att public service-bolagen har större möjligheter att tillgängliggöra meddelanden i olika form för att säkerställa att alla har tillgång till kritisk information vid kris eller nödsituationer. MTM delar därmed utredningens resonemang kring att även SR bör ha krav på sig att tillgängliggöra meddelanden i sina digitala kanaler.

Detta yttrande har beslutats av stf myndighetschef Charlotta Svärd. Föredragande har varit enhetschef Jannica Hedlund. I beredningen har även omvärldsstrateg Maria Dietrichson, verksjurist Elna Jönsson och verksamhetutvecklare Daniel Frelén deltagit.

Charlotta Svärd

Stf myndighetschef